

อำนาจศาลในการใช้ดุลพินิจริบ ทำลาย สิ่งอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

ปรารธนา อุบลสุวรรณ

สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
นิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
ปีการศึกษา 2568
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

อำนาจศาลในการใช้ดุลพินิจริบ ทำลาย สิ่งอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

ปรารภณา อุบลสุวรรณ

สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
นิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
ปีการศึกษา 2568
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

THE COURT HAS THE DISCRETION TO CONFISCATE AND DESTROY
COPYRIGHTED MATERIAL

PRATTHANA UBONSUWAN

A RESEARCH PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF
MASTER OF LAWS
LAW
FACULTY OF LAW, BANGKOKTHONBURI UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2025
COPYRIGHT OF BANGKOKTHONBURI UNIVERSITY

อำนาจศาลในการใช้ดุลพินิจรีบ ทำลาย สิ่งอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์
ปรารภณา อุบลสุวรรณ
คณะนิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว มีมติว่า
เป็นงานวิจัยที่มีคุณภาพ จึงขอเสนอให้รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.กฤษฎา แสงเจริญทรัพย์)

.....กรรมการ/อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.สุรัชย์ พ่วงชูศักดิ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.วศิน พิพัฒน์ฉัตร)

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์

.....คณบดี
(พลตำรวจตรี ดร.ทีป ราญสระน้อย)

วันที่ 9 เดือน พ.ค. พ.ศ. 69

ชื่อสารนิพนธ์: อำนาจศาลในการใช้ดุลพินิจริบทำลาย สิ่งอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

ผู้ทำสารนิพนธ์: ปรารถนา อุบลสุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษา: อาจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.สุรัชย์ พ่วงชูศักดิ์

ปริญญา: นิติศาสตรมหาบัณฑิต (นิติศาสตร์) ปีการศึกษา 2568

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาแนวคิดและความเป็นมาเกี่ยวกับมาตรการเยียวยาความเสียหาย โดยการริบทรัพย์สินซึ่งใช้ในการกระทำความผิดของผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 (2) เพื่อศึกษาถึงประโยชน์ของการให้อำนาจศาลในการใช้ดุลพินิจเกี่ยวกับการริบทรัพย์สินซึ่งใช้ในการกระทำความผิดของผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 (3) เพื่อศึกษาถึงเหตุผลและความจำเป็นที่จะต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายโดยการให้อำนาจศาลในการใช้ดุลพินิจเกี่ยวกับการริบทรัพย์สินซึ่งใช้ในการกระทำความผิดของผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ (4) เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติและความเหมาะสมของการริบทรัพย์สินซึ่งในการกระทำความผิดของผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ตามความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้าหรือ TRIPs

สารนิพนธ์นี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีวิจัยเอกสารจากกฎหมายพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (TRIPs) ตำรา บทความ วิชาการ งานวิจัย คำพิพากษาศาลฎีกาและกฎหมายต่างประเทศ โดยผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากเนื้อหาที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและการทบทวนวรรณกรรม เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการเสนอแนะแก้ไขปัญหากับอำนาจศาลในการใช้ดุลพินิจริบทำลาย สิ่งอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

ผลการศึกษาพบว่า (1) กฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทยในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรการริบทรัพย์สินมิได้ให้ดุลพินิจศาลในการออกคำสั่งให้ริบทรัพย์สินซึ่งได้ใช้ในการกระทำความผิดนั้นได้ (2) ตามบทบัญญัติของกฎหมายลิขสิทธิ์ของศาลในต่างประเทศไม่ว่าจะเป็น อังกฤษ สหรัฐ เยอรมัน ฝรั่งเศส อำนาจเกี่ยวกับเรื่องยึดหรือริบทรัพย์สินนั้นเป็นอำนาจดุลพินิจศาลโดยแท้ที่ศาลสามารถนำมาวิเคราะห์ในการมีคำสั่งดังกล่าวได้ (3) เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายลิขสิทธิ์ของศาลในต่างประเทศและความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (TRIPs) ซึ่งได้วางหลักเกณฑ์และวิธีการในส่วนที่เกี่ยวกับโทษริบทรัพย์สินเอาไว้ให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการออกคำสั่งให้ริบทรัพย์สินซึ่งได้ใช้ในการกระทำความผิดนั้นได้ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดเป็นธรรมกับผู้กระทำผิดมากขึ้น ในกรณีที่ผู้ทรงสิทธิหรือผู้เสียหายใช้สิทธิโดยไม่เป็นธรรมโดยการเรียกร้องผลประโยชน์อย่างอื่น และ (4) สมควรแก้ไขพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ในส่วนบทบัญญัติของมาตรา 75 ว่าด้วยการริบทรัพย์สิน โดยการยกเลิกบทบัญญัติเดิมในมาตรา 75 และบัญญัติใหม่โดยนำใจความของความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (TRIPs) ในข้อ 46 การเยียวยาความเสียหายอื่นมาปรับใช้เพื่อให้การดำเนินคดีความผิดตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน

คำสำคัญ : TRIPs ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า, WIPO องค์การทรัพย์สินทางปัญญา

Thesis Title: THE COURT HAS THE DISCRETION TO CONFISCATE AND DESTROY COPYRIGHTED MATERIAL

Researcher: Mr. Prathana Ubonsuwan **Adviser:** Second Lieutenant Dr Surachai Phaungchoosak;

Degree: Master of Laws (Laws); **Academic Year:** 2025

Abstract

The objectives of this thesis are: (1) To study the concepts and background regarding remedial measures through the forfeiture of property used in the commission of an offense by a copyright infringer under the Copyright Act B.E. 2537. (2) To study the benefits of granting judicial discretionary power concerning the forfeiture of property used in the commission of an offense by a copyright infringer under the Copyright Act B.E. 2537. (3) To study the reasons and necessity for amending legal provisions by granting judicial discretionary power concerning the forfeiture of property used in the commission of an offense by a copyright infringer under the Copyright Act B.E. 2537 and (4) To study the practice and suitability of forfeiting property used in the commission of an offense by a copyright infringer according to the Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights or TRIPS.

This thesis is qualitative research using documentary research methods from the Copyright Act B.E. 2537, the Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS), textbooks, academic articles, research, Supreme Court judgments, and foreign laws. The researcher conducted a qualitative data analysis from the content obtained through documentary research and literature review to serve as a guideline for proposing solutions regarding judicial discretionary power to forfeit and destroy copyright infringing goods.

The results of the study found that: (1) Thailand's copyright law, in the part relating to forfeiture measures, does not grant the court discretion to issue an order to forfeit property used in the commission of that offense. (2) According to the legal provisions of copyright laws in foreign courts, whether in England, the United States, Germany, or France, the power regarding seizure or forfeiture is purely a matter of judicial discretion that the court can apply in its analysis when issuing such orders. (3) To be consistent with the intent of the Penal Code, the copyright laws of foreign courts, and the Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS), which have laid down rules and methods regarding forfeiture penalties to allow the court to use its discretion in issuing orders to forfeit property used in the commission of an offense. This is to ensure greater fairness for the offender in cases where the rights holder or the injured party exercises their rights unfairly by demanding other benefits. And (4) It is appropriate to amend the Copyright Act B.E. 2537 in the part of the provisions of Section 75 regarding the forfeiture of property, by repealing the original provisions in Section 75 and enacting new ones by adopting the essence of the Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS) in Article 46. "Other Remedies" shall be applied to make the prosecution of offenses under the Copyright Act B.E. 2537 efficient and suitable for the current situation.

Keywords: TRIPS Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights, WIPO World Intellectual Property Organization

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ผู้เป็นกำลังใจสำคัญ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ความรัก ความห่วงใย และให้การสนับสนุนแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา ตลอดจนเป็นแรงบันดาลใจสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่น อดทน และสามารถฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ จนการจัดทำสารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณอันหาที่สุดมิได้ จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ว่าที่ร้อยตรี ดร.สุรัชย์ พวงชูศักดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ เป็นอย่างดียิ่งตลอดระยะเวลาในการจัดทำสารนิพนธ์ จนทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณบดีคณะนิติศาสตร์ คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ และคณาจารย์ทุกท่านแห่งคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ที่ได้กรุณาถ่ายทอดองค์ความรู้ ประสบการณ์อันทรงคุณค่า รวมทั้งให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าและการจัดทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ จนทำให้สารนิพนธ์มีความสมบูรณ์ ชัดเจน และสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าสารนิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาไม่มากนักน้อย หากสารนิพนธ์ฉบับนี้มีข้อบกพร่องประการใด ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว และขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

ปรารภณา อุบลสุวรรณ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
สมมุติฐานของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 แนวคิดและแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหายทางกฎหมาย	
ความเป็นมาของการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในประเทศไทย	5
แนวความคิดทางกฎหมายและแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหาย ในทางแพ่ง	7
แนวคิดทางกฎหมายและแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหายใน กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา	10
แนวคิดทางกฎหมายและแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหายโดย การริบวัตถุซึ่งใช้ในการกระทำความผิดของผู้ละเมิดสิทธิในประเทศไทย	15
บทที่ 3 การเยียวยาความเสียหายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์ตามกฎหมายระหว่างประเทศกฎหมาย ต่างประเทศและตามกฎหมายไทย	
การให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาภายใต้ความตกลงทริปส์ (TRIPs)	20
การให้ความคุ้มครองในกฎหมายลิขสิทธิ์ของต่างประเทศ	28
การให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์	28
ประเทศอังกฤษ	28
ประเทศสหรัฐอเมริกา	32
การให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายซีวิลลอว์	37
ประเทศเยอรมัน	37
ประเทศฝรั่งเศส	40
การให้ความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ไทย	42

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 วิเคราะห์ประโยชน์และความจำเป็นในการให้อำนาจศาลในการริบทรัพย์สินหรือทำลายสิ่งอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์	
เปรียบเทียบมาตรการเยียวยาตามความตกลงระหว่างประเทศ (TRIPs) กับกฎหมายของไทยและกฎหมายต่างประเทศ	51
วิเคราะห์ ประโยชน์และความจำเป็นในการใช้อำนาจดุลพินิจของศาลในการริบทรัพย์สินของคดีละเมิดลิขสิทธิ์ตามความตกลงระหว่างประเทศ (TRIPs) และกฎหมายต่างประเทศมาปรับใช้กับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537	56
วิเคราะห์ ความเหมาะสมในการนำความตกลงทริปส์ โดยการใช้ดุลพินิจของศาลในการริบทรัพย์สินของคดีละเมิดลิขสิทธิ์มาปรับใช้ในกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทย	65
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	
บทสรุป	70
ข้อเสนอแนะ	70
บรรณานุกรม	74
ประวัติผู้วิจัย	77

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีของอนุสัญญาสำคัญๆ ว่าด้วยการคุ้มครอง ทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งเกือบทุกประเทศในโลกได้เข้าร่วมเป็นสมาชิก เช่น อนุสัญญากรุงเบอร์น (Berne Convention) ข้อตกลงทริปส์ (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights) WTO และ GATT เป็นต้น¹ ซึ่งประเทศไทยได้มีการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องและเป็นไปตามอนุสัญญาหรือข้อตกลงดังกล่าว ตามสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ การเมืองทั้งภายในและต่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป และสืบเนื่องจากประเทศไทยเป็นภาคีของอนุสัญญาหรือข้อตกลงดังกล่าว เป็นผลให้ต้องมีการอนุวัติการและบังคับใช้กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม ดังจะเห็นได้จากการจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางขึ้น² และบ่อยครั้งประเทศไทยก็ถูกตรวจสอบการใช้กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาจากประเทศที่เป็นภาคีด้วยกัน นอกจากนี้ปัญหาเรื่องการบังคับใช้กฎหมายก็ถูกใช้เป็นเงื่อนไขต่อรองที่สำคัญในเวทีการค้าระหว่างประเทศเสมอมา จึงเป็นปัญหาเกี่ยวกับนโยบายรัฐซึ่งเป็นหลักการว่าด้วยความศักดิ์สิทธิ์ของอำนาจอธิปไตยของรัฐ ซึ่งถือว่ามีสำคัญด้วยเหตุนี้หากประเทศภาคีใดละเมิดอนุสัญญาหรือข้อตกลงดังกล่าว ประเทศภาคีที่ถูกละเมิดจะใช้มาตรการโต้ทางการค้า มาตรการกีดกันทางการค้า การตั้งกำแพงภาษี เช่น พิกัดอัตราศุลกากรในอัตราสูง เป็นต้น เป็นผลให้ประเทศไทยต้องอนุวัติการและบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อประโยชน์ทางการค้ากับนานาประเทศ

ฉะนั้นในปัจจุบันทรัพย์สินทางปัญญา เป็นเรื่องที่มีส่วนสำคัญในชีวิตประจำวันของเราอย่างมาก ทรัพย์สินทางปัญญาเป็นผลจากการคิดการแสดงออกซึ่งความคิดและความวิริยะอุสาหะของมนุษย์ที่ก่อให้เกิดงานสร้างสรรค์ต่างๆ เช่น ลิขสิทธิ์ ซึ่งเป็นผลมาจากความคิดสร้างสรรค์อันแสดงออกมาเป็นงานวรรณกรรม นาฏกรรม หรือศิลปกรรม เป็นต้น ซึ่งความคิดสร้างสรรค์อันแสดงออกมดังกล่าว กฎหมายจะรับรองและให้ความคุ้มครองเพื่อเป็นการตอบแทนในความวิริยะอุสาหะของผู้สร้างสรรค์โดยการได้รับผลประโยชน์ในงานที่ตนได้สร้างสรรค์ขึ้น อันเป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของผู้สร้างสรรค์งานนั้น³

ลิขสิทธิ์ เป็นผลงานของเจ้าของสิทธิที่ได้คิดค้นและสร้างสรรค์ผลงานโดยใช้ความวิริยะอุสาหะให้งานสร้างสรรค์ของตนปรากฏต่อประชาชน ซึ่งเป็นงานที่มีคุณค่าต่อประชาชนและเกิดความนิยมในหมู่

¹ World Trade Organization. (1994). Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS Agreement).

² พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2539, มาตรา 7.

³ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537, มาตรา 4 (บทนิยามคำว่า "ลิขสิทธิ์") และ กรมทรัพย์สินทางปัญญา. (2562). ความรู้เบื้องต้นด้านทรัพย์สินทางปัญญา. กระทรวงพาณิชย์.

ประชาชนอันทำให้เกิดการทำซ้ำ ลอกเลียนผลงานของเจ้าของลิขสิทธิ์เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ ฉะนั้น ปัญหาที่สำคัญ คือการละเมิดลิขสิทธิ์โดยการลอกเลียนผลงานของเจ้าของสิทธิโดยอาศัยความมีชื่อเสียง จากงานนั้น เนื่องจากผู้ลอกเลียนงานอันมีลิขสิทธิ์ไม่จำเป็นต้องคิดค้นโดยใช้ความวิริยะอุสาหะของตนในการ สร้างสรรค์ผลงานออกมาเหมือนดังเจ้าของสิทธิ แต่กลับสามารถแสวงหาประโยชน์จากความคิดของ เจ้าของสิทธิหรือผู้สร้างสรรค์งาน ทั้งที่เจ้าของสิทธิหรือผู้สร้างสรรค์งานต้องใช้ความวิริยะอุสาหะในการ คิดค้นเพื่อสร้างสรรค์ผลงานเป็นอย่างมากแต่กลับไม่ได้รับผลตอบแทนจากความคิดและความวิริยะอุสาหะ ของตน ดังนั้นจึงเป็นประเด็นปัญหาสู่สังคมที่ต้องมีการจัดการและแก้ไขเพื่อคุ้มครองเจ้าของสิทธิที่ แท้จริง เพื่อป้องกันและเยียวยาความเสียหายแก่เจ้าของสิทธิ จึงได้มีการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา การทำซ้ำ ดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของสิทธิ จึงเป็นสิ่งซึ่งกฎหมายบัญญัติไว้ เป็นความผิด

ระบบทรัพย์สินทางปัญญาของไทยถือได้ว่าให้ความคุ้มครองที่กว้างพอสมควรเพราะกฎหมาย ทรัพย์สินทางปัญญาของไทยให้ความคุ้มครองทั้งทางแพ่งและทางอาญา กล่าวคือเมื่อมีการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา กฎหมายก็ให้สิทธิแก่เจ้าของสิทธิหรือผู้สร้างสรรค์งานใน การที่จะฟ้องร้องบังคับคดีได้ทั้งในทางแพ่งและทางอาญา ในกระบวนการดำเนินคดีทางแพ่งนั้น ผู้ทรง สิทธิสามารถเรียกร้องให้มีการเยียวยาความเสียหาย โดยการให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เช่น การเรียก ค่าเสียหาย หรือเรียกให้ผู้ละเมิดกระทำการหรืองดเว้นการกระทำ เช่น ให้หยุดกระทำการใดๆ ที่เป็นการ ละเมิดต่อสิทธิของผู้ทรงสิทธิ สำหรับกระบวนการดำเนินคดีทางอาญานั้นเป็นมาตรการที่ผู้ทรงสิทธิมีคำ ร้องต่อศาลสั่งให้ลงโทษทางอาญาแก่จำเลย เช่น จำคุก หรือปรับ⁴ นอกจากนี้ ในบางกรณีกฎหมาย บัญญัติให้มีมาตรการทางบริหารเพื่อเป็นการป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นโดยการริบและทำลาย ทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุที่ใช้ในการกระทำความผิดของผู้ละเมิดลิขสิทธิ์อีกทางหนึ่ง

ในเรื่องของลิขสิทธิ์ มาตรการในการเยียวยาความเสียหายที่ทำได้คือ การฟ้องคดีทางแพ่งที่ สามารถเรียกค่าเสียหาย ค่าชดเชยที่คำนวณได้เป็นตัวเงิน ส่วนกรณีการฟ้องคดีทางอาญา เมื่อฟ้องคดี ทางอาญาแล้ว โจทก์จะมีค่าขอได้เพียงให้ทรัพย์สินที่ละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่งยังคงเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ละเมิด ให้ตกเป็นของเจ้าของลิขสิทธิ์อันเป็นมาตรการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ทรงสิทธิ โดยการริบทรัพย์สิน ที่ละเมิดลิขสิทธิ์นั้นทั้งหมดเฉพาะสิ่งบันทึกสำเนาจำลองงาน แต่ทั้งนี้เมื่อพิจารณาในส่วนของทรัพย์สิน ซึ่งเป็นตัวทำหรือก่อให้เกิดสิ่งบันทึกสำเนาจำลองงานขึ้นมาอันเป็นทรัพย์สินของผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่ง จะต้องโทษในทางอาญาโดยการริบทรัพย์สินที่ได้ใช้ในการกระทำความผิดแล้วจะเห็นได้ว่า พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 (ฉบับปัจจุบัน) ไม่ได้เปิดช่องในการให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการริบทรัพย์สินซึ่ง ใช้ในการกระทำความผิดของผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ เนื่องจากเป็นอำนาจบังคับทางกฎหมาย⁵ ดังนั้นศาลจึงไม่

⁴ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537, มาตรา 69 - มาตรา 70 ว่าด้วยบทกำหนดโทษ.

⁵ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537, มาตรา 76 ซึ่งบัญญัติในตอนท้ายว่า "...ส่วนสิ่งที่ได้ใช้ในการกระทำความผิดให้ริบ เสียสิ้น" อันเป็นบทบังคับเด็ดขาดทางกฎหมายที่ทำให้ศาลต้องสั่งริบทรัพย์สินโดยไม่อาจใช้ดุลพินิจพิจารณาตามหลัก ความได้สัดส่วนทางอาญาได้.

สามารถใช้ดุลพินิจในการริบทรัพย์สินซึ่งใช้ในการกระทำความผิดได้ จึงทำให้ในบางกรณีอาจเกิดความไม่ เป็นธรรมแก่ผู้กระทำความผิดหรือผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ในการที่จะต้องถูกดำเนินคดีทางอาญา โดยการริบ ทรัพย์สินซึ่งใช้ในการกระทำความผิด

ดังนั้นมาตรการเยียวยาความเสียหายโดยการริบทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด จึงควรที่จะมีการ แก้ไขปรับปรุงแนวทางการเยียวยาความเสียหาย ซึ่งเป็นหัวข้อของสารนิพนธ์นี้ โดยการศึกษานี้ได้นำเอา ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Right) หรือที่เรียกว่า TRIPs มาเป็นข้อวิเคราะห์หาแนวทางในการ แก้ไขปัญหา เช่น วิเคราะห์บทบัญญัติในข้อ 46 ของความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่ เกี่ยวกับการค้า ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ช่วยเยียวยาความเสียหายอื่นๆ (Other Remedies) เพื่อให้เกิดความ เป็นธรรมแก่ผู้กระทำความผิดหรือผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ในการที่จะต้องถูกดำเนินคดีทางอาญาโดยการริบ ทรัพย์สินซึ่งได้ใช้ในการกระทำความผิดนั้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดและความเป็นมาเกี่ยวกับมาตรการเยียวยาความเสียหาย โดยการริบ ทรัพย์สินซึ่งใช้ในการกระทำความผิดของผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537
2. เพื่อศึกษาถึงประโยชน์ของการให้อำนาจศาลในการใช้ดุลพินิจเกี่ยวกับการริบทรัพย์สินซึ่งใช้ใน การกระทำความผิดของผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537
3. เพื่อศึกษาถึงเหตุผลและความจำเป็นที่จะต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายโดยการ ให้อำนาจศาลในการใช้ดุลพินิจเกี่ยวกับการริบทรัพย์สินซึ่งใช้ในการกระทำความผิดของผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ ตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537
4. เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติและความเหมาะสมของการริบทรัพย์สินซึ่งในการกระทำความผิดของผู้ ละเมิดลิขสิทธิ์ตามความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้าหรือ TRIPs

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้มุ่งศึกษาถึงผลกระทบอันเกิดจากการที่กฎหมายไม่เปิดช่องให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจ เกี่ยวกับการริบวัตถุซึ่งใช้ในการกระทำความผิดของผู้ละเมิดลิขสิทธิ์เดิมที่บัญญัติใช้ในพระราชบัญญัติ ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และการศึกษาถึงความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (TRIPs) ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทหรือกฎหมายที่เป็นแบบอย่างในการนำมาปรับปรุงแก้ไขการให้อำนาจ ศาลในการใช้ดุลพินิจเกี่ยวกับการริบวัตถุใช้ในการกระทำความผิดของ ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ของไทย โดย ศึกษาจากพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และประมวลกฎหมายอาญา แล้วนำมาเปรียบเทียบกับ ข้อตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (TRIPs)

1.4 สมมติฐานของการวิจัย

ในระบบกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาว่าด้วยเรื่องลิขสิทธิ์ของไทยอันเกี่ยวกับการให้อำนาจศาลในการใช้ดุลพินิจในส่วนของ การลงโทษในทางอาญาว่าโดยการริบทรัพย์สินซึ่งใช้ในการกระทำความผิดของผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่เป็นแบบอย่างพื้นฐานในส่วนของ การให้อำนาจศาลในการใช้ดุลพินิจเกี่ยวกับการริบทรัพย์สินซึ่งใช้ในการกระทำความผิดตามความตกลง ว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (TRIPs) หรือไม่เพียงไร อันจะก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้กระทำความผิดหรือผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ซึ่งจะต้องถูกลงโทษ ในทางอาญาโดยการริบทรัพย์สินอันเป็นวัตถุซึ่งได้ใช้ในการกระทำความผิด

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงแนวคิดและความเป็นมาเกี่ยวกับมาตรการเยียวยาความเสียหายโดยการริบทรัพย์สินซึ่งใช้ในการกระทำความผิดของผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537
2. ทำให้ทราบถึงประโยชน์ของการให้อำนาจศาลในการใช้ดุลพินิจเกี่ยวกับการริบทรัพย์สินซึ่งใช้ในการกระทำความผิดของผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537
3. ทำให้ทราบถึงเหตุผลและความจำเป็นที่จะต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายโดย การให้อำนาจศาลในการใช้ดุลพินิจเกี่ยวกับการริบทรัพย์สินซึ่งใช้ในการกระทำความผิดของผู้ละเมิด ลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537
4. ทำให้ทราบถึงแนวปฏิบัติและความเหมาะสมของการริบทรัพย์สินซึ่งใช้ในการกระทำความผิดของผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ตามความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้าหรือ TRIPs

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นายปรารณา อุบลสุวรรณ
วัน เดือน ปี เกิด	3 สิงหาคม 2508
ที่อยู่ปัจจุบัน	54/103 หมู่ที่ 3 ตำบลคลองสา ม อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
ตำแหน่งหน้าที่	ทนายความ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักงานทนายความปรารณา อุบลสุวรรณ
ประวัติการศึกษา	
ปริญญาตรี	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
	สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา